



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et  
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.  
Canonum Ordinarii Professoris**

**Laymann, Paul**

**Dilingæ, 1666**

Capitvlvm II. Si Canonici.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

nes & grauamina maiora inferri solent, iuxta Authent. de defensor. ciuitatum, §. nulla existente licentia, col. 3. & ex doctrina Hostiensis notat hic Dominicus, col. 1.

Permittitur tamen consuetudo, si immemorialis & bona præscripta sit, vt tales Officiales in diocesis Coëpiscoporum constituantur; ita tamen vt se diocesanorum causis non immisceant, priusquam ad Archiepiscopum appellatum sit: nam alioquin iurisdictiones diocesium confunderentur, quod sacris Canonibus, & Ecclesiasticæ hierarchiæ institutioni aduersatur.

## §. Officiales.

### PARAPHRASIS.

Generalis Vicarius seu Officialis Archiepiscopi, dum ipsemet Archiepiscopus in prouincia est, aut non longè distans, in neminem Suffraganeorum seu Coëpiscoporum, interdicti, suspensionis, aut excommunicationis sententiam proferre potest, idque propter reuerentiam officij ac dignitatis Episcopalis.

**Q**UÆRITVR primò: An idem sentientium sit de delegatis ab Archiepiscopo, quòd censuram in Coëpiscopo ferre non possint? Ita affirmat Gl. sin hic, Petr. Ancharan. in fine c. & alij. Sed contrarium magis placet; Quia de delegatis id cautum non est: ergo stamus regula communi, quòd delegatus in causa sibi commissa erga subditum delegantis (qualis est Episcopus comparatione Metropolitanus sui) maiorem illo potestatem habeat, atque si necessitas postulare videatur, etiam per censuram eum compellere possit, arg. c. sanè, 11. de offic. delegati. Accedit, quòd diuersa sit ratio in delegatis & Officialibus: Nam hi idem habent consistorium cum Archiepiscopo, at verò ab illis, si seuerius procedant, appellari potest ad Archiepiscopum, vt Ioan. Andr. annotauit in fine huius c.

**Q**UÆRITVR secundò: Vtrum sententia seu censura valida sit, licet iniusta, si in Episcopum feratur à Vicario seu Officiali Ar-

chiepiscopi. Esse validam, affirmat Gl. hic ver. non attènt, quam sequitur Ioan. Andr. n. 4. Petr. Ancharan. ver. Quæro, si contra prohibitionem. Sed contrarium rectius, vt arbitror, docent Archidiaconus, & Ioan. Monachus hic n. 11. Moueor hac ratione: Quia Officiales Episcoporum & Archiepiscoporum nihil validè prætare possunt, nisi quod ipsis communi iure, vel speciali voluntate constituentis concessum est, vt ex communi dixi in c. 2. de offic. Vicarij, in 6. Cum itaque ius commune Officiali neget potestatem ferendi censuras in Coëpiscopos, consequenter neque Archiepiscopus talem potestatem vicariatu eius contra Canonum statuta annectere possit, sequitur, quòd Officialis in Coëpiscopum nec licitè, nec validè censuras ferre queat.

Cæterum, si Archiepiscopus causam aliquam specialiter deleget Vicario, tum valde probabile est, valituram sententiam censuræ, quamuis tali potestate vti non debeat, nisi necessitas postulet, idque propter reuerentiam Episcopalis officij, arg. huius textus.

**Q**UÆRITVR tertio: Quæ hic dicuntur de Coëpiscopo, vtrum etiam locum habeant in electo & in confirmato, licet nondum consecrato.

Affirmandum est cum Ioan. Monacho hic n. 13. Petr. Ancharano q. penult. contra Dominicum, ver. Quæro, quia prohibentur. Nam Episcopus confirmatus gerit officium Pontificale, quoad iurisdictionalia, e. transmissam, 15. de elect. atque in culmine honoris constitutus est, vt reuerentia præ alijs ipsi debeat, arg. c. 2. de transl. Episcopi, & c. accedentibus, 12. de excess. Prælatorum.

## CAPITVLVM II.

### Si Canonici.

#### PARAPHRASIS.

Si Canonici cessationem à diuinis ponere velint in Ecclesijs, in quibus id ipsis ob consuetudinem, vel aliàs (videl. per concessionem, seu priuilegium) concessum est,



est, cessationis causam publico, & authentico instrumento exprimere, & ei, contra quem cessare volunt, exhibere tenentur. Alioquin si id omiserint, aut causa cessandi non fuerit inuenta canonica fructus ex ea Ecclesia prouenientes pro tempore, quo à diuinis cessatum est, percipere non possunt, atque perceptos restituere debent, eidem Ecclesie applicandos: atque insuper ei, contra quem cessatio instituta fuit, de illato damno, & iniuria satisfacere coguntur. Sin autem causa cessandi canonica reperta fuerit, tum is, cuius culpa cessatio instituta est, obligatur Canonice ad præstandum interesse, & Ecclesie ad multam Superioris arbitrio taxandam

## SUMMARIUM.

1. Beneficiatus culpabiliter negligens officium in Ecclesia præstare, fructus percipere non potest.
2. Iniuste læsus duplicem civilem actionem instituere potest, unam merè civilem, ad compensationem damni, alteram ad pœnam seu multam applicandam auctori.
3. Dans causam culpâ vel dolo cessationi à diuinis, obligatur ministris, ipsiq; ecclesie ad compensationem damni, aut lucri cessantis, deinde compelli potest ad pœnam pecuniariam ecclesie dandam in satisfactionem.

**D**e cessatione à diuinis, quid sit, à quo, & ob quam causam ferri possit, dixi in lib. 1. Th. mor. tr. 8. p. 4. c. vlt.

**NOTANDUM I.** Si beneficiatus culpabiliter negligat officium in Ecclesia præstare, fructus inde prouenientes percipere non potest. Nam beneficium datur propter officium, c. vlt. de rescript. in 6. Ergo si officium non præstetur, beneficij fructus denegari, aut repeti possunt, tanquam dati ob causam, causa non secuta, tit. ff. de conditione causa data, causa non secuta.

**NOTANDUM II.** Iniuste læsus duplicem actionem civilem simul instituere potest: Vna est merè civilis ad compensatio-

nem damni illati, quæ actio etiam ad heredes & contra heredes transit. Alia est actio, quæ dicitur civilis iniuriarum, ad pœnam seu multam applicandam auctori, vt pro illata iniuria ipsi satisfiat. Et hæc actio pœnalis est, ideòque hæredi non conceditur, nec contra hæredem iniuriantis, si lis cum eo contestata non fuerat, l. iniuriarum, 13. ff. de iniurijs. & dixi lib. 3. tr. 3. p. 2. c. 6. n. 6. Videri hæc potest Gl. ver. damnis, Petr. de Anchiano not. 6. & 7.

**NOTANDUM III.** Si quis culpâ, vel dolo causam præbuit, cur in Ecclesia diuina officia non celebrarentur, in primis obligatur ministris, ipsiq; Ecclesie ad interesse, seu compensationem damni, aut lucri cessantis, si videl. oblationibus, & elemosynis interim priuati fuerunt, vt Anchianus notat col. 2. Deinde qui iniuriam Ecclesie, aut ecclesiasticæ immunitati intulit, ab Ecclesiastico Iudice compelli potest ad pœnam pecuniariam exhibendam Ecclesie, in satisfactionem.

## CAPITVLVM III.

## Ordinarij.

## PARAPHRASIS.

Qui plures dignitates seu personatus, vel beneficia curata, vel vnâ cum dignitate beneficium curatum obtinent, ab Ordinarijs suis compelli debent, vt intra tempus iuxta facti qualitatem ipsis definitum, dispensationem Pontificiam exhibeant, cuius vigore plura, alioquin incompatibilia beneficia, possidere queant. Quòd si dispensationem, iusto impedimento cessante, exhibere intermittant, Ordinarij collatores beneficia, tanquam non canonicè acquisita, & ipso iure vacantia personis idoneis conferre debent, iuxta c. de multa, 28. de præb. & extranag. execrabilis, eod. tit. Sin autem dispensatio super pluralitate beneficiorum incompatibilium sufficiens exhibeatur, tum nihilominus attendere debet Ordinarius, vt pro-